

Ilham Aliyev

İLHAM ƏLİYEV növbəti layihəsi ilə Azərbaycanın sürətli inkişafının davamlılığını təmin etdi

Bakı-Tbilisi-Qars ölkəmizi global tranzit mərkəzinə, mühüm logistik məkana çevirəcək

■ Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu tarixi layihədir, strateji əhəmiyyətli layihədir. Bu yolun uzunluğu təxminən 850 kilometrdir, onun da 504 kilometri Azərbaycan ərazisindən keçir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avropanı Asiya ilə birləşdirən ən qısa və etibarlı yoldur. Bu yol vasitəsilə birinci mərhələdə 5 milyon, ondan sonrakı mərhələdə 17 milyon, ondan sonra isə daha böyük həcmdə yüklərin daşınması nəzərdə tutulur.

■ Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avrasiyanın neqliyyat xəritəsinin önəmli hissəsinə çevrilir. Bu yolun fəaliyyəti nəticəsində yol boyunca yerləşən ölkələr arasındakı ticarət dövriyyəsi və qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu artacaq. Bu yoldan istifadə edən bütün ölkələr arasındakı əməkdaşlıq dərinləşəcək. Bu yol sabitliyi və təhlükəsizliyi xidmət göstərəcək. Bu yolun istifadəsi zamanı, əminəm ki, turizmin inkişafı da geniş vüsət alacaq, turistlərin sayı artacaq. Təbii ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun uğurlu fəaliyyəti ölkələrimizin geosiyasi əhəmiyyətini artıracaq və bizim üçün əlavə imkanlar yaradacaq.

■ Biznesin inkişafı, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun çox böyük əhəmiyyəti var. Bu yolun tikintisi Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə arasındakı dostluğun, qardaşlığın nəticəsidir. Üç ölkə bütün sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq edirlər, bir-birini dəstəkləyirlər, ölkələrimiz, xalqlarımız üçün önəmli olan, dünya üçün önəmli olan layihələri icra edirlər. Bakı-Tbilisi-Qars bu layihələrin arasında öz layiqli yerini tutmuş bir layihədir.

■ Bir çoxları, xüsusilə bəzi xarici dairələr Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisinə inanmırdılar. Hesab edirdilər ki, bunun reallaşması mümkün deyil, bunun reallaşması üçün lazım olan texniki imkanlar və maliyyə vəsaiti imkan verməyəcək ki, bu layihə gerçəkləşdirilsin. Ancaq üç ölkə göstərdi və sübut etdi ki, bu, mümkündür. Bizim güclü iradəmiz, qarşılıqlı dəstək, bir-birimizə inam olan yerdə bütün işləri görmək mümkündür.

■ Regional əməkdaşlığa ən böyük töhfə verən ölkələr - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə bundan sonra da daim bir yerdə olacaqlar, bir-birini dəstəkləyəcəklər. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi kimi nəhəng layihələr bizim birliyimizi, dostluğumuzu daha da möhkəmləndirir.

■ Azərbaycan, eyni zamanda, Şimal-Cənub neqliyyat dəhlizinin yaradılması istiqamətində önəmli addımlar atır. Azərbaycan ərazisində Şimal-Cənub dəmir yolu layihəsi ilə bağlı bütün işlər tamamlandı, yeni bütün infrastruktur hazırdır. Eyni zamanda, Azərbaycan digər ölkələrdə infrastrukturun yaradılması ilə bağlı öz texniki və maliyyə imkanlarını ortaya qoyur. Biz indi Şimal-Cənub və Bakı-Tbilisi-Qars neqliyyat dəhlizlərinin inteqrasiyası istiqamətində işləyirik, çalışırıq və hesab edirik ki, bu, mümkündür. Əminəm ki, gələcəkdə Şimal-Qərb və Cənub-Qərb neqliyyat yolları istifadəyə veriləcəkdir. Bu iki nəhəng layihə bir çox böyük ölkələri birləşdirəcək.

■ Bakı-Tbilisi-Qars tarixi İpək yolunun bir hissəsinin bərpası deməkdir və bundan Çin, Qazaxıstan, Orta Asiya, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Avropa ölkələri istifadə edəcəklər. Şimal-Cənub neqliyyat dəhlizi Hindistan, Pakistan, İran, Azərbaycan, Rusiya və Avropa ölkələrini birləşdirəcək. Azərbaycan hər iki layihədə fəal iştirakçıdır və öz maliyyə resurslarını ortaya qoyan ölkədir.

■ 2004-cü ildən bu günə qədər Azərbaycanda 11 min kilometr avtomobil yolu tikilmişdir, 6 beynəlxalq hava limanı istifadəyə verilmişdir. Azərbaycanda 20-yə yaxın iri yük təyيارəsi fəaliyyət göstərir. Azərbaycanın Xəzər dənizində ən böyük dəniz donanması var - 270 gəmidən ibarət donanma Xəzərdə yükdaşıma-ların təşkili üçün xüsusi rol oynayır. Azərbaycanda bir neçə il bundan əvvəl böyük gəmiqayırma zavodu tikilmişdir. Bu zavod bütün növ gəmiləri istehsal edir. Gələcəkdə Xəzərdə yükdaşıma-ların gözəllən artımı ilə bağlı bu zavod daha böyük həcmli işləyəcək.

■ Neqliyyat infrastrukturumuzun önəmli hissəsi Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanıdır. Bu limanın tikintisi uğurla gedir, artıq liman fəaliyyət göstərir. Ancaq limanın birinci fazasının istismara verilməsi gələcək illin ortalarında nəzərdə tutulur. Onan sonra ildə 15 milyon ton yük və 100 min konteyner bu limandan keçəcək. İkinci mərhələsinin başa çatması nəticəsində isə Ələt limanının imkanları 25 milyon ton yükə və 1 milyon konteynerə bərabər olacaq. Yeni son illər ərzində Azərbaycanda neqliyyat sektoruna qoyulan sərmayə artıq çox güclü infrastrukturaya gətirib çıxarıb. Bu infrastruktur həm ölkəmiz, həm bölgə və həm də dünya üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

■ Bakı-Tbilisi-Qars tarixi layihədir, global layihədir. Bu layihə ölkələri bir-birinə daha yaxın edəcək. Bu layihə bölgədə sabitliyin, təhlükəsizliyin təminatı işində öz rolunu oynayacaq. Bu layihə bizim iqtisadi imkanlarımızı artıracaq və biz böyük vəsait əldə edəcəyik. Biz heç bir yerdən heç bir yardım, heç bir kredit almadıq, öz daxili imkanlarımız hesabına bu yolu tikdik və bu gün istifadəyə veririk.

Oktyabrın 30-da Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışı münasibətilə Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanında təntənəli mərasim keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və xanımı Əminə Ərdoğan, Qazaxıstan Respublikasının Baş naziri Bakiçjan Saqintayev, Gürcüstanın Baş naziri Giorgi Kvirikashvili, Özbəkistan Respublikasının Baş naziri Abdulla Aripov, həmçinin Tacikistan və Türkmənistan respublikalarının nümayəndə heyətləri mərasimdə iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev açılış mərasimində çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Hörmətli xanımlar və cənablar. Hörmətli qonaqlar.

Mən sizin hamınızı səmimiyyətlə salamlayıram və Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılış münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Bu günkü təntənəli mərasimdə qardaş, dost ölkələrdən qonaqlar gəlmişlər. Mən xüsusilə bu gün Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı, Gürcüstanın, Qazaxıstanın, Özbəkistanın Baş nazirlərini, Tacikistanın, Türkmənistanın nazirlərini salamlayıram və bu mərasimdə iştirak etdiklərinə görə onlara dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Əziz qonaqlar, sizin bu gün bu mərasimdə iştirakınız Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun əhəmiyyətini bir daha əyani şəkildə göstərir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu tarixi layihədir, strateji əhəmiyyətli layihədir. Bu yolun uzunluğu təxminən 850 kilometrdir, onun da 504 kilometri Azərbaycan ərazisindən keçir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avropanı Asiya ilə birləşdirən ən qısa və etibarlı yoldur. Bu yol vasitəsilə birinci mərhələdə 5 milyon ton, ondan sonrakı mərhələdə 17 milyon ton, ondan sonra isə daha böyük həcmdə yüklərin daşınması nəzərdə tutulur. Bir sözlə, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avrasiyanın neqliyyat xəritəsinin önəmli hissəsinə çevrilir. Bu yolun fəaliyyəti nəticəsində yol boyunca yerləşən ölkələr arasındakı ticarət dövriyyəsi və qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu artacaq. Bu yoldan istifadə edən bütün ölkələr arasındakı əməkdaşlıq dərinləşəcək. Bu yol sabitliyi və təhlükəsizliyi xidmət göstərəcək. Bu yolun istifadəsi zamanı, əminəm ki, turizmin inkişafı da geniş vüsət alacaq, turistlərin sayı artacaq. Təbii ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun uğurlu fəaliyyəti ölkələrimizin geosiyasi əhəmiyyətini artıracaq və bizim üçün əlavə imkanlar yaradacaq.

Biznesin inkişafı, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun çox böyük əhəmiyyəti var. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisi ilə bağlı anlaşma Gürcüstanda imzalanmışdır, ondan sonra Türkiyədə təməlqoyma mərasimi keçirilmişdir və nəhayət, bu gün biz Azərbaycanda, burada, Ələtdə bu yolun açılışını qeyd edirik. Bu yolun tikintisi Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə arasındakı dostluğun, qardaşlığın nəticəsidir. Üç ölkə bütün sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq edirlər, bir-birini dəstəkləyirlər, ölkələrimiz, xalqlarımız üçün önəmli olan, dünya üçün önəmli olan layihələri icra edirlər. Bakı-Tbilisi-Qars bu layihələrin arasında öz layiqli yerini tutmuş bir layihədir.

Onan əvvəlki dövrdə biz böyük tarixi əhəmiyyətə malik olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin açılışını bərabər qeyd etmişdik. Ceyhan şəhərində o təntənəli mərasim mənim xatirimdədir, 2006-cı ildə əziz qardaşım Prezident Ərdoğanla birlikdə o kəməri açmışdıq. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri Xəzər dənizini Aralıq dənizi ilə birləşdirən böyük bir infrastruktur layihəsidir və bu gün bu kəmərlə, eyni zamanda, Xəzərin şərq hissəsindən də neft nəql edilir. Yeni bizim ölkələrimiz eyni zamanda başqa ölkələr üçün də tranzit imkanları təmin ediblər. Onan bir il sonra - 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Orzurm kəməri yenə də Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə arasındakı əməkdaşlıq hesabına inşa edilmişdir. Bu layihə də həm Azərbaycanın, həm Gürcüstanın, həm Türkiyənin enerji təhlükəsizliyini təmin edir və 10 ildir ki, uğurla fəaliyyət göstərir. Üç ölkə, eyni zamanda, öz elektrik xətlərini birləşdirmiş və bu gün bu sahədə də əməkdaşlıq uğurla inkişaf edir. Təbii ki, dünya miqyaslı, Avropanın ən böyük infrastruktur layihələrindən biri olan "Cənub qaz dəhlizi" də məhz Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyənin və digər ölkələrin birgə fəaliyyəti nəticəsində yaradılıb. Bu layihənin icrası uğurla gedir. Bildiyiniz kimi, "Cənub qaz dəhlizi"nin 4 hissəsi var. "Şahdəniz-2" layihəsi 98 faiz icra edilmişdir. Cənubi Qafqaz kəməri Azərbaycanı Gürcüstanla birləşdirən qaz xəttidir, orada icra

edilib. "Cənub qaz dəhlizi"nin 99 faizidir. "Cənub qaz dəhlizi"nin əsas hissəsini təşkil edən TANAP layihəsinin də icrası 84 faiz səviyyəsindədir. TAP layihəsinin icrası isə təqribən 60 faizə yaxındır. Yeni Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu da əvvəl icra edilmiş layihələrin əsasında yaradılıb. Təbii ki, əgər biz əvvəlki dövrlərdə enerji, neft-qaz sahəsində bu nəhəng, böyük miqyaslı layihələri icra etməsəydik, bu gün Bakı-Tbilisi-Qars haqqında ancaq danışa bilərdik.

Onu da qeyd etməliyəm ki, bir çoxları, xüsusilə bəzi xarici dairələr Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisinə inanmırdılar. Hesab edirdilər ki, bunun reallaşması mümkün deyil, bunun reallaşması üçün lazım olan texniki imkanlar və maliyyə vəsaiti imkan verməyəcək ki, bu layihə gerçəkləşdirilsin. Ancaq üç ölkə göstərdi və sübut etdi ki, bu, mümkündür. Bizim güclü iradəmiz, qarşılıqlı dəstək, bir-birimizə inam olan yerdə bütün işləri görmək mümkündür. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisi bunun əyani misalıdır. Əminəm ki, regional əməkdaşlığa ən böyük töhfə verən ölkələr - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə bundan sonra da daim bir yerdə olacaqlar, bir-birini dəstəkləyəcəklər. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi kimi nəhəng layihələr bizim birliyimizi, dostluğumuzu daha da möhkəmləndirir.

Bu dəmir yolu layihəsinə Orta Asiya ölkələri, o cümlədən Qazaxıstan böyük maraqla göstərir. Həmin ölkələrdən gəlmiş nümayəndə heyətlərinin, yüksək vəzifəli şəxslərin bu mərasimdə iştirakı bunu əyani şəkildə göstərir. Biz əminik ki, yüklərin daşınması istiqamətində əlavə imkanlar yaranacaq və bizim ölkələrimizin Orta Asiya ölkələri ilə ənənəvi dostluq əlaqələri də bu dəmir yolu vasitəsilə möhkəmləndiriləcək. Avropa üçün bu yolun böyük əhəmiyyəti var. Azərbaycan bir neçə Avropa ölkəsi ilə artıq müvafiq danışıqlar aparmışdır. Avropa ölkələri də bu yolun tikintisinə çox böyük maraqla göstərir.

Onu da qeyd etməliyəm ki, Azərbaycan, eyni zamanda, Şimal-Cənub neqliyyat dəhlizinin yaradılması istiqamətində önəmli addımlar atır. Azərbaycan ərazisində Şimal-Cənub dəmir yolu layihəsi ilə bağlı bütün işlər tamamlandı, yeni bütün infrastruktur hazırdır. Eyni zamanda, Azərbaycan digər ölkələrdə infrastrukturun yaradılması ilə bağlı öz texniki və maliyyə imkanlarını ortaya qoyur. Biz indi Şimal-Cənub və Bakı-Tbilisi-Qars neqliyyat dəhlizlərinin inteqrasiyası istiqamətində işləyirik, çalışırıq və hesab edirik ki, bu, mümkündür.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu

İLHAM ƏLİYEV növbəti layihəsi ilə Azərbaycanın sürətli inkişafının davamlılığını təmin etdi

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

Əvvəlki 1-ci səh.

Əminəm ki, gələcəkdə Şimal-Qərb və Cənub-Qərb nəqliyyat yolları istifadə ediləcəkdir. Bu iki nəhəng layihə bir çox böyük ölkələri birləşdirəcək. Bakı-Tbilisi-Qars tarixi ləpə yolunun bir hissəsinin bərpası deməkdir və bundan Çin, Qazaxıstan, Orta Asiya, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Avropa ölkələri istifadə edəcəklər. Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi Hindistan, Pakistan, İran, Azərbaycan, Rusiya və Avropa ölkələrini birləşdirəcək.

Azərbaycan hər iki layihədə fəal iştirakçıdır və öz maliyyə resurslarını ortaya qoyan ölkədir. Bütövlükdə, deyə bilərəm ki, Azərbaycan nəqliyyat sektoruna çox böyük önəm verir. Azərbaycanda bu sahəyə çox böyük sərmayə qoyulur. 2004-cü ildən bugünə qədər Azərbaycanda 11 min kilometr avtomobil yolu tikilmişdir, 6 beynəlxalq hava limanı istifadəyə verilib. Bu gün Azərbaycanın çox böyük yük təyyarəsi parkı var. Azərbaycanda 20-yə yaxın iri yük təyyarəsi fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanın Xəzər dənizində ən böyük dəniz donanması var - 270 gəmidən ibarət donanma Xəzərdə yükdaşımaqların təşkili üçün xüsusi rol oynayır. Azərbaycanda bir neçə il bundan əvvəl böyük gəmiqayırma zavodu tikilmişdir. Bu zavod bütün növ gəmiləri istehsal edir. Gələcəkdə Xəzərdə yükdaşımaqların gözlənilən artımı ilə bağlı bu zavod daha böyük həcmə işləyəcək. Əlbəttə ki, nəqliyyat infrastrukturumuzun önəmli hissəsi bax bu gün burada toplaşmışdır. Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanıdır. Bu limanın tikintisi uğurla gedir, artıq liman fəaliyyət göstərir. Ancaq limanın birinci fazasının istismara verilməsi gələn ilin ortalarında nəzərdə tutulur. Ondan sonra ildə 15 milyon ton yük və 100 min konteyner bu limandan keçəcək. İkinci mərhələsinin başa çatması nəticəsində isə Ələt limanının imkanları 25 milyon ton yükə və 1 milyon konteynerə bərabər olacaq. Yəni son illər ərzində Azərbaycanda nəqliyyat sektoruna qoyulan sərmayə artıq çox güclü infrastrukturaya gətirib çıxarıb.

Bu infrastruktur həm ölkəmiz, həm bölgə və həm də dünya üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, Bakı-Tbilisi-Qars tarixi layihədir, qlobal layihədir. Bu layihə ölkələri bir-birinə daha yaxın edəcək. Bu layihə bölgədə sabitliyin, təhlükəsizliyin təminatı işində öz rolunu oynayacaq. Bu layihə bizim iqtisadi imkanlarımızı artıracaq və biz böyük vəsait əldə edəcəyik. Əlbəttə, bir daha demək istəyirəm ki, bu layihənin həyata keçirilməsi artıq Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin birgə səyləri hesabına mümkün olmuşdur. Biz heç bir yerdən heç bir yardım, heç bir kredit almıyıq, öz daxili imkanlarımız hesabına bu yolu tikdik və bu gün istifadəyə veririk.

Əziz dostlar, bu gözəl tarixi hadisə münasibətilə sizi bir daha təbrik etmək istəyirəm. Əminəm ki, Bakı-Tbilisi-Qars yolu həmişə açıq olacaq. Sağ olun.

Mərasimdə Gürcüstanın Baş naziri Giorgi Kvirikaşvili çıxış etdi.

Baş nazir Giorgi Kvirikaşvilinin çıxışı

- Çox hörmətli Prezident Əliyev. Çox hörmətli Prezident Ərdوغان. Çox hörmətli Baş nazir Saqintayev. Çox hörmətli Baş nazir Arıpoğlu. Tacikistandan və Türkmənistanın hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli xanımlar və cənablar. İcazə verin əvvəlcə bu mötəbər mərasimə təşrif buyurduğunuz üçün hamınıza salamlayım. Bugünkü toplantımız həm ölkələrimiz və bütövlükdə region üçün əlamətdar hadisəyə həsr olunur. Biz bu gün rəsmən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışını elan edirik. Bu da, öz növbəsində, birgə layihələrin uğurla həyata keçirilməsinin bariz nümunəsidir. Bu tədbiri yüksək səviyyədə təşkil etdiyinə və qonşu, dost ölkələrin rəsmilərinin dəvət etdiyinə görə mən ilk növbədə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bu da birgə baxışların və maraqların nümayişidir.

Mən fərsetdən istifadə edərək Prezident Ərdوغانı və bütövlükdə türk xalqını Respublika Günü münasibətilə təbrik etmək istəyirəm. Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstanın bu layihədə birgə iştirakı, Qazaxıstanın və Özbəkistanın Baş nazirlərinin, həmçinin Türkmənistan və Tacikistanın hökumət üzvlərinin mərasimdə iştirakı layihənin mühüm əhəmiyyətini, cəlbədiciyini və onun strateji önəmini nümayiş etdirir. Bu gün region və dünya bir çox təhlükələrlə üz-üzədir. Təəcübü deyil ki, bizim ölkələrin inkişafına, ölkələr arasında ticari və iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə və bütövlükdə regionun sabitliyinə yönələn layihə belə yüksək diqqətə layiqdir. Ölkələrimizin geostrateji mövqeyi bizə Avropanı Asiya ilə birləşdirən körpü olmağa nadir imkan yaradır. Əminəm ki, yeni dəmir yolu xətti təkə bizim regionda deyil, onun ətrafında da mövcud iqtisadi şəraiti dəyişəcək və inkişafın yeni mərhələsinə yardımacaq. Əminliklə demək olar ki, bu gün yeni Avrasiya körpüsünün təməli qoyulur. Bu, təkə biz-

zimin iqtisadiyyatımızı deyil, həmçinin vətəndaşlarımızı bir-birinə bağlayacaq, onların rifah halını daha da yaxşılaşdıracaq. Yeni dəmir yolu marşrutunun tam işə düşməsi ölkələrimizin tranzit və logistik potensialından daha səmərəli istifadə etməyə imkan yaradacaq, regionun nəqliyyat və ticari statusunu möhkəmləndirəcək. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu yükdaşımaqlardan başqa ildə 1 milyon sərnişinə xidmət göstərəcək. Yeni dəmir yolunun istismarı müasir infrastrukturun inkişafına da töhfə verəcək, yeni bazarlar mənimləniləcək, turizm və emal sektoru inkişaf edəcək, yeni iş yerləri yaradılacaq. Bu, bizim regionumuzun iqtisadi inkişafı üçün mühüm amildir. Son illər ölkələrimiz arasında əldə olunan uğurları alqışlayırıq. Qeyd etmək istəyirəm ki, hər bir ölkənin uğuru digər ölkələrin inkişafına, sabitliyinə və təhlükəsizliyinə təminatdır. Bu gün biz neinki ticari potensialımızı, eyni zamanda dünyanın ən iri bazarlarına çıxışımızı ölkələrimizi bir-birinə bağlayırıq. Həm dünya bazarlarının məh-

sulları, həm öz məhsullarımız yeni kommunikasiyanın yaradılmasını tələb edir. Beynəlxalq yükdaşımaqların stimullaşdırılması və ticari-iqtisadi əlaqələrin dərinləşdirilməsi üçün bizim ölkələrimiz yeni nəqliyyat infrastrukturunu inkişafına yönəldir. Bundan əlavə, Gürcüstan ləpə yolunun dirçəlişinə və "Bir kəmə - bir yol" layihəsinin reallaşmasına təşəbbüs göstərir.

Dəmir yolunun tikintisi və modernləşdirilməsindən başqa, biz liman infrastrukturunu da inkişaf etdiririk və nəqliyyat infrastrukturuna da maliyyə dəstəyi göstəririk. Bu da Gürcüstan ərazisində tranzit dəhlizin dördzolaqlı magistral yolunun inşasına yönəldir. Bundan əlavə, Gürcüstan ləpə yolunun dirçəlişinə və "Bir kəmə - bir yol" layihəsinin reallaşmasına təşəbbüs göstərir.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun uğuru, öz növbəsində, Çinle ticari əlaqələrin genişlənməsinə kömək edəcək. Biz sadıq ki, Çin və Avropa İttifaqının ticari tranzit xəritəsində bu marşrut yeni "Orta dəhliz" rolunu oynayır. Bu dəhlizi məhz Prezident Ərdوغان belə adlandırmışdı. Ərdوغان bu sözləri Çində keçirilən sammitdə söyləmişdi. Bu gün konteyner qatarı Çindən Gürcüstana Qazaxıstan və Azərbaycan ərazisindən keçməklə 8 günə çatır. Mən fərsetdən istifadə edib şəxsi diqqətimə görə Prezident Nazarbayevə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. O, həmişə bu marşruta böyük diqqət ayırır. Mən əminəm ki, "Bir kəmə - bir yol"un niqbin effekti Orta Asiyanın digər ölkələrinə də yayılacaq. İndi artıq imkan var ki, konteynerlər Türkiyə istiqamətinə bu dəmir yolu ilə daşınsin. Biz istəyirik ki, bu yol vasitəsilə Gürcüstan və region maksimal dərəcədə Avropa İttifaqının Transavropa nəqliyyat şəbəkəsi ilə inteqrasiya olunsun. Əminəm ki, Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu marşrutu bu məqsədə çatmaqda müstəsna rol oynayacaq. Diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm ki, bu il noyabrın 28-29-da Tbilisidə Böyük ləpə yoluna həsr olunan yüksək səviyyəli beynəlxalq forum keçiriləcək. Bu, artıq Gürcüstanda ikinci görüş olacaq. Burada 40-dan çox ölkənin hökumət və özəl sektorunun nümayəndələri iştirak edəcəklər. Belə miqyaslı görüş biza bir daha yuxarıda qeyd etdiyimiz dəhlizin əhəmiyyətini nümayiş etdirməyə imkan verəcək. Əlbəttə ki, bu dəmir yolunun əhəmiyyəti çox böyükdür və burada ölkələrin fəal təmsil olunması da çox vacibdir. Bugünkü tədbirə görə Prezident İlham Əliyevə, eyni zamanda öz dostlarımıza, dost ölkələrin liderlərinə, hökumət nümayəndələrinə, bu illər ərzində öz fədakar və yorulmaz əməyi ilə bu mürəkkəb layihənin reallaşmasına dəstək verən insanlara bir daha təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Ən əsas isə odur ki, bu layihədə burada layihənin reallaşmasına dəstək verən insanlara bir daha təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Ən əsas isə odur ki, bu layihədə burada layihənin reallaşmasına dəstək verən insanlara bir daha təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Ən əsas isə odur ki, bu layihədə burada layihənin reallaşmasına dəstək verən insanlara bir daha təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Ən əsas isə odur ki, bu layihədə burada layihənin reallaşmasına dəstək verən insanlara bir daha təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Sonra Qazaxıstan Respublikasının Baş naziri Bakıttayev çıxış etdi.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu

İLHAM ƏLİYEV növbəti layihəsi ilə Azərbaycanın sürətli inkişafının davamlılığını təmin etdi

Baş nazir Bakıttan Saqintayevin çıxışı

- Hörmətli Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri,
Hörmətli Gürcüstan və Özbəkistanın Baş nazirləri.

Hörmətli tədbir iştirakçıları.
Biz bu gün tarixi bir hadisəyə şahidlik edirik. Bu gün gerçəkləşən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi Türkiyəyə və Şərqi Avropaya, Aralıq dənizinə çıxışı təmin edir. O, həm də Avropaya qədər uzanacaq və Transxəzər beynəlxalq daşımalarında əsas təməl layihələrdən biri olacaq. Bu yeni dəmir yolu ölkələrimizin nəqliyyat və logistik imkanlarının inkişaf etdirilməsinə töhfə verəcək.

Hörmətli dostlar, Avrasiyanın düz mərkəzində yerləşən Qazaxıstan Avropa ilə Asiya arasında transkontinental daşımaların inkişafı üzrə fəal iş aparır. Biz Bakı-Tbilisi-Qars layihəsinin reallaşdırılmasını dəstəkləyən ilk ölkə olmuşuq. Bu qərar Qazaxıstanın və Çinin dəstəyi ilə Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan tərəfindən 2016-cı ildə qəbul edilib. Bu mühüm qərarın paytaxtımız Astanada qəbul edilməsi bizim üçün rəsmi xarakter daşıyır. Layihə Qazaxıstanın Xəzər infrastrukturunda yük axını layihələrini stimullaşdırır, optimal logistikani formalaşdırır, regionda iqtisadi artımı və ticarəti genişləndirir. Öz tranzit, nəqliyyat potensialının inkişafı və "qızıl körpü" qismində Avrasiyanın qitələrarası sistemində qoşulması Qazaxıstanın strateji vəzifəsidir. Biz bu vəzifənin yerinə yetirilməsi ilə "Nurlu yol" Dövlət Programının reallaşdırılması çərçivəsində səylə məşğuluq. Son 9 il ərzində Qazaxıstanın nəqliyyat-logistik sistemində yatırılan sərmayə 28 milyard ABŞ dolları həcmində yaxın olub. Biz Transxəzər dəhlizinə dəstək göstərmişik, 1700 kilometr yeni dəmir yolu və 3500 kilometr avtomobil yolu inşa etmişik, Aktau limanının modernləşdirilməsi həyata keçirilib, Kurk bərə limanı tikilib. Bu yeni strateji layihə tədqiq öz zəruriliyini və səmərəliliyini təsdiq edib. Bu yaxınlarda həmin liman vasitəsilə 1 milyon ton yükün daşınması göstəricisi

qeydə alınıb. Perspektivdə Xəzərdə Qazaxıstan limanlarının iş qabiliyyəti ildə 25 milyon ton yükden artıq olacaq. Qazaxıstan Transxəzər istiqamətində optimal marşrutların formalaşdırılmasına vəsait ayırır. Həmin investisiyaların həcmi 10 milyard ABŞ dollarından çox olub. Beləliklə, Çindən, Mərkəzi Asiya ölkələrindən, Rusiyanın Ural-Sibir regionundan Transxəzər dəhlizinə yük axınının ən qısa yolu təmin etmişik. 2020-ci ilə qədər Qazaxıstanın nəqliyyat-logistika sisteminin inkişafına qoyulacaq əlavə investisiyalar 8 milyard ABŞ dollarından çox olacaq. Bu isə böyük lpeq yolunun ticari axınına yeni impuls verəcək. Beləliklə, Qazaxıstanın formalaşmış səmərəli nəqliyyat-logistika infrastrukturunu optimal logistik bəndin istifadəsi ilə Şərq-Qərb, Çin-Avropa istiqamətləri üzrə yük axınına təmin edir. Bu bənd yükləri Xəzərdən keçməklə Çinin Lyanyunqan limanından Türkiyəyə, Cənubi Avropaya deniz nəqliyyatına

nisbətən iki dəfə az vaxtda çatdırmağa imkan verir.

Hörmətli mərasim iştirakçıları. Əminəm ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu dəhlizi regional ticarətin inkişafına hissə olunacaq təkən verəcək. O, iqtisadi artım üçün əlavə potensial yaradacaq. Dəhliz bütün Cənubi Qafqaz regionunun sabit və təhlükəsiz inkişafına stimullaşdıracaq.

Bu gün Qazaxıstanın Kurk limanından bərə ilə Bakının Ələt limanına Qazaxıstanda və Çində formalaşmış ilk konteyner qatarları gəlib. Daha sonra qatarlar Bakı-Tbilisi-Qars marşrutu ilə Türkiyədə yükü qəbul edən məntəqəyə qədər yollarını davam etdirəcəklər.

Bu tarixi hadisə münasibətilə dövlət başçılarını, bu təntənəli mərasimin bütün iştirakçılarını təbrik etmək istəyirəm. Diqqətinizə görə sağ olun.

Daha sonra Özbəkistan Respublikasının Baş naziri Abdulla Aripov çıxış etdi.

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çıxışı

- Hörmətli Prezident.
Hörmətli Baş nazirlər, hörmətli nazirlər, dəyərli qonaqlar.
Sizləri sevgi ilə salamlayıram.
Əvvəlcə əziz dostum İlham Əliyevə və bu mühüm tədbirə evsahibliyi edən Azərbaycanın aidiyyəti qurumlarına qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edirəm.

Qazaxıstanın, Gürcüstanın və Özbəkistanın Baş nazirlərinə də bu gün bu sevincimizə şərik olduqları üçün xüsusilə təşəkkür edirəm.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışı münasibətilə siz dostlarımla, qardaşlarımızla bir yerdə olmağımızdan böyük məmnunluq duyduğumu xüsusilə qeyd etmək istəyirəm.

Bu gün yaşadığımız dövrə yanaşı, gələcəyimiz üçün də çox mühüm addım atırıq. Bu mərasimlə Asiyayı, Avropayı və Afrikayı bir-biri ilə birləşdirmək məqsədilə başladılan yeni "lpeq yolu" təşəbbüsünün vəsillərindən birini istifadəyə veririk. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunda ilk səfərin reallaşması ilə "Orta dəhliz" layihəsinin ən önəmli mərhələsi başa çatdırılmış olur. Beləliklə, Londondan Çinə birbaşa dəmir yolu xəttinin qurulduğunu da bəyan edirik.

Qətiyyətimizin və uzaqgörənliyimizin əsəri olan bu layihə hamımızın birgə uğurudur. Azərbaycanlı qardaşlarımız "Zəhmətli yeyilən acı soğan minnətlə yeyilən baldan şirindir" deyirlər. Mehiz bu baxımdan bu layihə zəhmətlə, fədakarlıqla, alın təri ilə reallaşdırıldığı üçün həqiqətən çox önəmlidir. Ölkəm və xalqım adından layihənin bütün bölgəmə və bütün xalqlarımıza üçün xeyirli olmasını Allahdan arzu edirik.

Dəyərli qardaşlarımız, biz dünyanın qəlbli olan, son dərəcə strateji coğrafiyada yaşayırıq. Regionumuz nəqliyyatdan ticarətə, turizmdən enerjiyə qədər böyük potensiala malikdir. Türkiyə xüsusilə son 15 ildə yatırırdığımız sərmayələrlə bu potensialı həyata keçirməyə çalışır. Bugünkü Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin davamı olaraq bir çox xidmətli xalqımızın istifadəsinə verdim.

"Marmaray" sürətli qatar xətlərinin inşası, mövcud dəmir yolu xətlərinin yenilənməsi, İstanbulda inşa etdiyimiz və

üzərindən dəmir yolu xəttinin də keçəcəyi üçüncü körpü bu layihələrdən biri olub. Yatırırdığımız bu sərmayələrlə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin üstünlüyünü və cəlbediciliyini daha da artırdıq. Azərbaycanın Ələt limanı ilə də yalnız üç ölkəni deyil, bütün Orta Asiya respublikalarını Qərb nəqliyyat marşrutları ilə birləşdiririk. Eyni qayda Türkmənbaşı limanı vasitəsilə Türkmənistanın, Aktau limanı vasitəsilə Qazaxıstanın Avropaya çıxışını təmin edirik. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti 1 milyon tona qədər yükü daşıyacaq. Bu dəmir yolu xəttinin daşıma imkanları 2034-cü ildə isə 3 milyon tona qədər, 17 milyon ton yükə çatacaq. Təbii ki, bu, yükdaşımalarda xərcləri ciddi şəkildə azaldacaq.

Layihənin əhəmiyyəti tarixi lpeq yolu üzərində vaxt və məsafə baxımından nəqliyyatçılarımız üçün ən sərfəli imkanları təqdim etməsindədir. Sürətli qatar xətlərimizin hamısının istifadəyə verilməsindən sonra Çindən gələn yük Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi sayəsində "Orta dəhliz" vasitəsilə 12-15 gündə Avropa İttifaqı ölkələrinə çatacaq. Hazır

da Çindən Avropaya gedən yükün həcmi 240 milyon tondan çoxdur. Ölkələrimizdən keçən "Orta dəhliz"lə bu yükün 10 faizi daşınacaq halda, bu, 24 milyon ton əlavə yük daşınması deməkdir.

Hörmətli qonaqlar, əlbəttə, belə bir yolun regionumuza faydası yalnız iqtisadi cəhətdən olmayacaq. Layihə siyasi cəhətdən sülh, təhlükəsizlik və sabitlik, sosial baxımdan rifah gətirəcək, yük və sərnişin daşınması ilə yanaşı, məlumat mübadiləsi ilə də ölkələrimizin qlobal inkişafına töhfə verəcək.

Regionun qədim dövlətləri kimi, biz həmrəylik və əməkdaşlıq şəraitində fəaliyyət göstərdiyimiz müddətdə daha çox böyük layihələrə imza ata bilərik. Bugünkü həyata keçirdiyimiz Bakı-Tbilisi-Qars, Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum və TANAP kimi layihələr bundan sonra da edəcəklərimizin təminatıdır. Bu düşüncələrlə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışının və ilk səfərinin bir daha xeyirli olmasını Allahdan diləyirəm. Bu qərar günümüzdə iştirak edən bütün qonaqlarımıza təşəkkürümü bildirir, sizi ən səmimi duyğularla salamlayıram.

Baş nazir Abdulla Aripovun çıxışı

- Salam Türkiyə və Azərbaycanın mühtərəm prezidentləri, Gürcüstan və Qazaxıstanın Baş nazirləri.

Salam hörmətli xanımlar və cənablar.

İcazənizlə bizi bu açılışa dəvət etdiyinizə görə İlham Heydər oğlu Əliyevə minnətdarlığımızı bildiririk. Məmnunluqla Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevini salamlarını sizə çatdırıram.

Hörmətli xanımlar və cənablar. Zənimizcə, bu mühüm dəmir yolu xəttinin açılması tarixi Böyük lpeq yolunun bərpası istiqamətində görülən işlərə çox qiymətli töhfədir. Bu yol vaxtilə bizim ölkələrimizin ərazisindən keçib və xalqlarımız arasında ticari, mədəni və mənəvi mübadiləyə təkən verib.

Özbəkistan Respublikasının rəhbərliyi Mərkəzi Asiya və qonşu regionların nəhəng tranzit və nəqliyyat-kommunikasiya potensialının istifadəsi sahəsində bizim xarici tərəfdaşlarımızla əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə xüsusi diqqət yetirir. Bu gün Özbəkistanda bu istiqamətdə genişmiqyaslı işlər görülür. Belə ki, 2016-cı ildə Kamçı yüksek dağı aşırımından keçən 19 kilometrlik dəmir yolu tuneli ilə Anqreyen Pap dəmir yolu magistralının tikintisi layihəsi yekunlaşıb. Bu layihə Özbəkistanın vahid dəmir yolu - nəqliyyat sisteminin formalaşdırılması prosesini başa çatdırmağa imkan verib və nəqliyyat infrastrukturunun yeni perspektivlərini açdı.

Hörmətli dostlar, biz həmişə böyük diqqətlə və nikbinliklə xarici tərəfdaşlarımızın dəmir yolu, avtomobil, dəniz və hava nəqliyyatı da daxil olmaqla multimodal tipli şaxələnməmiş infrastruktur layihələrinin reallaşdırılmasını müşahidə edirik və həmişə onların uğurlarına səmimi qəlbləndiririk. Ürəkəndəmin ki, qarşılıqlı əlverişli və səmərəli nəqliyyat dəhlizlərinin işə salınması global iqtisadi inkişaf prosesində ölkələrimizin uğurlu inteqrasiyasına hər cür şərait yaradacaq. Bu layihələr xarici investisiyaların cəlb olunması, ixrac potensialının davamlı təminatının uğurlu inkişafı və ölkələrimizdə istehsal olunan məhsulların satışının coğrafiyasının genişləndirilməsi baxımından olduqca vacibdir.

Bu gün zamanın özü gömrük proseslərinin sinxronlaşdırılmasını, tranzitin və yüklərin gətirilməsinin təşkilatı za-

manı uzunmüddətli əsasda tarif və qeyri-tarif üstünlüklərinin təqdim edilməsi təcrübəsinin davamını dikte edir. Bütün bunlar bizim ölkələrimizdən keçən tranzit dəhlizlərinin cəlbediciliyinin artırılmasına, nəqliyyat infrastrukturunun səmərəli işlənilməsinə və müxtəlif istiqamətlərdə yükdaşımalarda həcmimizin artırılmasına təkən verəcək. Bu cəhətdən bu gün genişmiqyaslı Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizinin mühüm bəndinə çevriləcək Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun həm Mərkəzi Asiya ölkələri, həm də bütün dünyada qitənin müvafiq hissəsi üçün əhəmiyyətini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Şübhə yoxdur ki, regionda işə salınan iri dəmir yolu magistralı Çin ilə Avropa arasında ən qısa dəmir yolu dəhlizi yaratmağa imkan verəcək. Öz növbəsində, Özbəkistan tərəfi bu dəhlizdən fəal istifadə etməkdə və oradan öz xarici ticarət yükünün daşınma həcmlərinin artırılmasına maraqlıdır.

Yekunda əminliyimi bildirmək istəyirəm ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun işə salınması bizim ticarət-iqtisadi münasibətlərimizin daha da möhkəmlənməsinə, ölkələrimizin tranzit və iqtisadi potensialının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasına imkan yaradacaq, bütövlükdə bütün regionun tərəqqisinə təkən verəcək.

İcazə verin sizi - Azərbaycan Respublikasının hörmətli Prezidenti İlham Heydər oğlu, Türkiyə Respublikasının Prezidenti cənab Ərdoğan və Gürcüstan

nın Baş naziri Georgi Camaloviçi və bütün qonaqları bugünkü tarixi hadisə münasibətilə bir daha təbrik edirəm, eləcə də qardaş Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə xalqlarına firavanlıq və tərəqqi arzulayıram. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Çıxışlardan sonra Türkiyənin Baş naziri Binəli Yıldırımın müraciəti oxundu.

Türkiyə hökumətinin başçısı müraciətində Azərbaycan paytaxtında yaşanan tarixi gün - Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılması münasibətilə təbriklərini çatdırıb və bu layihəni ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin göstəricisi kimi qiymətləndirib. Bundan əlavə, o, Çindən başlayaraq bütün Orta Asiya ölkələrini əhatə etməklə Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəni birləşdirərək Avropaya uzanan, tarixi lpeq yolunun önəmli hissəsini təşkil edən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin Avrasiya coğrafiyasında mədəniyyətlərin birləşməsinə xidmət etdiyini bildirdi. Layihənin hər üç ölkənin birgə səyləri ilə ərəşəyə gəldiyini deyəndə Binəli Yıldırım bu dəmir yolu xəttinin xalqlarımıza və ölkələrimizə səmərə verəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çıxışı etdi.

Çıxışlardan sonra Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisi ilə bağlı qısa film nümayiş olundu. Filmdə layihənin icrasına başlandıqı vaxtdan görülən işlər, onun texniki-iqtisadi əhəmiyyəti, region və dünya üçün önəmli haqqında danışıldı.

Sonra dövlət və hökumət başçıları Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin çivlərini vurdular və yoldəyişən qurğunu işə saldılar.

Bununla da Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti ilə hərəkət edən ilk yük qatarı yola salındı. Dövlət və hökumət başçıları memorial daşın üzərindən örtüyü götürdülər və birgə foto çəkərdilər.

Sonda dövlət və hökumət başçıları qatarla açılış mərasiminin keçirildiyi Ələt limanından Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti ilə Ələt dəmir yolu stansiyasına yola düşdülər.

Ardı 4-cü sah.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu

İLHAM ƏLİYEV növbəti layihəsi ilə Azərbaycanın sürətli inkişafının davamlılığını təmin etdi

Əvvəli 3-cü səh.

Avrasiya məkanı üçün yeni yüksəliş layihəsi olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti qədim İpək yolunun polad magistrallar üzərində bərpasıdır.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisinə dair saziş 2007-ci il fevralın 7-də Tbilisi-də imzalanıb. Elə həmin ilin noyabrında Gürcüstanın Marabda məntəqəsində dəmir yolu xəttinin təməli qoyulub. 2008-ci ilin iyulunda isə Qars şəhərində Qars-Gürcüstan sərhədi hissəsinin tikintisinin təməlqoyma məra-

simi keçirilib. Ümumi uzunluğu təxminən 850 kilometr olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin 504 kilometrlik hissəsi Azərbaycanın ərazisinə düşür. Dəmir yolu xəttinin 263 kilometr Gürcüstandan keçir. Yolun 79 kilometr isə Türkiyə ərazisindədir.

Proqnozlara görə, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə üçüncü istismar ilində 3-5 milyon ton, beşinci istismar ilində 6-8 milyon ton yük, bundan sonra isə ildə 3 milyon sərnişin və 17 milyon ton yük daşınacaq. Bu dəmir yolu ilə bir günə Qarsa, iki günə yarıma isə İstanbula get-

mək mümkün olacaq. Bu isə regionda turizmin inkişafına güclü təsir göstərəcək. Bütün bunlar Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin əhəmiyyətini, onun təhlükəsizliyini, etibarlılığını, sürət və vaxt tezliyini aydın göstərir. Belə ki, bu yol istifadəyə verildəndən sonra mövcud yükdaşımalarla müqayisədə zaman fərqi iki dəfəyədək azalacaq. Müstəqillik tariximizin möhtəşəm layihələrindən birinin reallaşmasına rəhbərlik etməklə Azərbaycan növbəti dəfə təsdiqlədi ki, regional və qlobal əhəmiyyətli layihələri uğurla həyata keçirə bi-

lər. Bunu Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun geosiyasi və geoiktisadi səmərəsinə nəzər saldıqda da görürük. Belə ki, bu dəmir yolu xəttinin işə düşməsi regionda sabitliyə və iqtisadi inkişafa böyük töhfədir və onun imkanları sayəsində Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə mühüm tranzit qovşağına çevrilir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin perspektivlərindən danışarkən qeyd etməliyik ki, Asiyada yüklərin əsas yaranış ölkəsi olan Çin artıq bu xəttə böyük maraq göstərir. Bu layihə Qazaxıstan üçün də səmərəlidir. Çünki bu yol

Türkiyənin Mersin limanı və vasitəsilə Aralıq dənizi regionuna çıxışı təmin edir. Odur ki, bu dəmir yolu xətti Transavropa və Transasiya dəmir yolu şəbəkələrinin birləşməsinə çatışmayan bağlantını tamamlayır, bununla da Avropa ilə Asiya arasında daşımalarda yekun bənd kimi çıxış edir. Bu layihənin tarixi İpək yolu üzərində qurulması region ölkələri üçün onun cəlbədiciliyini artırır və eyni zamanda bu coğrafiyada yerləşən türkdilli ölkələrin iqtisadiyyatında mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Mərkəzi

Asiya ölkələrinin - Türkmənistan, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan və Tacikistan, həmçinin Əfqanıstanın Avropa və dünya bazarlarına çıxışını asanlaşdırır.

Bakı-Tbilisi-Qars layihəsinin əsas üstünlüklərindən biri də odur ki, Azərbaycan Gürcüstan ərazisindən keçməklə Türkiyə ilə birbaşa dəmir yolu əlaqəsinə sahib olur, bu isə iki dövlət arasında mənasızlaşdırma xidməti verir. Digər məsələ bu layihənin Naxçıvan Muxtar Respublikasına qədər uzanmasıdır. Gələcəkdə Qarsdan

Naxçıvana ayrıca dəmir yolu xəttinin çəkilməsi nəzərdə tutulur ki, bu da muxtar respublikanın Ermənistanın blokadasından çıxarılmasına və onun nəqliyyat müstəqilliyinin təmin edilməsinə səbəb olacaq.

Bununla da Avropa ilə Asiyayı birləşdirən və dünyanın 100 böyük layihəsi siyahısına daxil olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin inşası xüsusi strateji əhəmiyyət daşıyır. Çünki Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin işə düşməsi Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin gücləndirilməsində, iqtisadi

qüdrətinin artırılmasında yeni mühüm strateji amildir. Bu, həm də layihənin icrasında nadir əməkdaşlıq formatı göstərən üç ölkə - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasındakı əlaqələrin strateji təzahürünü bütün dünyaya nümayiş etdirir. Ən əsası isə, bu dəmir yolunun işə düşməsi regionda sabitliyə, xalqlarımızın daha da yaxınlaşmasına və iqtisadi inkişafa ən böyük töhfədir. Bu töhfənin təməlinə Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin sarsılmaz dostluğu və qardaşlığı dayanır.